РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 20-го вересня 1917. Ч. 111. — VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Thursday, September 20, 1917. No. 111.

ЗАГОВІР ҐЕН. КОРНІЛОВА ЗОВСІМ ЗДАВЛЕНИЙ.

Ґен. Каледін піддав ся. — Ґен. Корнілов під охороною військової сторожи в Могилеві.

ДНЯ 23. ВЕРЕСНЯ ВІДБУДЕТЬ СЯ В ПЕТРОҐРАДІ ВСЕРОСІЙСЬКИЙ ДЕМОКРАТИЧНИЙ КОНҐРЕС.

Воєнні цїли Франції: зворот Альзації і Льотаринґії і воєнне відшкодоване.

Вісти з України.

—o—

Холмщина при народній роботі.

Пробуджуєть ся до житя і та часть української території, на яку наші вороги мали найбільшу надію, що вона буде їх. Пробуджуєть ся до житя і Холмщина.

Військові окупаційні власти дали дозвіл вербувати охотників до українського леґіону в девятьох повітах холмської ґубернії.

В Білку (на захід від Брестя Литовського) почала виходити українська часопись „Рідне Слово".

Українці закупили у Варшаві дві великі друкарні (де передтим друковано московські часописи) і спровадили їх одну до Брестя Литовського, а другу до Ґродна. Там друкують масово відозви, розкидки і летучі письма в українській мові та розкидають їх поміж населенє.

З кінцем мая в околицях Парчева появило ся около 100 Українців, самі молоді люди, інтеліґентні, в козацьких уніформах з красних і дорогих матерій. Се полонені російські жовніри-Українці.

Вони провадять політичну аґітацію. Аґітують під кличем: „Тут є Україна; сей край під ніяким услівєм не може належати до Польщі. Панська земля повинна належати до селян-Українців".

Крім того вербують також добровольців до українського леґіону. В Парчеві звербовано (ще до 15. червня) 100 добровольців, а в Радині також кількадесять.

Пйотрковський „Дзєннік Народови", згадуючи про се, пише:

Українці задумали аґітацію на велику скалю і певним є, що ще розширять її.

Два сильні напрями серед Українців.

Серед українського населеня поширили ся тепер два сильні напрями. Один — національний, репрезентований Українською Центральною Радою, попираний українськими соціял-демократами; другий — чисто соціялїстичний, який щастє України бачить в єдности з Росією.

Тому, що заходила небезпека поважних непорозумінь між обома напрямами, постарано ся за всяку ціну дійти до порозуміня. Уряджено спільну прогульку кораблем по Дніпрі, а в тій прогульці взяли участь партійні провідники. Вони мали обговорити справу спільної політичної акції.

Часописи, як московські так і польські, заявляють, що про вислід прогульки нічого не знають, бо всьо держить ся в тайні. Однак певним є, що до порозуміня прийшло і У. Ц. Рада дістане у свої руки всю власть.

Універзал У. Ц. Ради викликав в ріжних околицях ріжні коментарі, але в кождім разі більшість признала його за свій і виконує його прикази. Брацлавський повіт вже платить добровільний податок У. Ц. Раді.

В РОСІЇ.

—o—

Ґен. Каледін перестав бути атаманом донських козаків.

ПЕТРОҐРАД, 17. вересня. — Ґен. Каледін, який ще до останної хвилї стояв по стороні ґен. Корнілова і відгрожував ся, що пійде з козаками на Петроґрад, **уступив з уряду атамана донських козаків.**

Инша вістка знова доносить, що ґен. Каледін, видячи, що його опір буде безуспішний, заявив на будуче підпирати провізоричне правительство. Чи провізоричне правительство відкликало свій наказ в справі арештованя ґен. Каледіна, чи він може позістає дальше всилї, вісти не подають.

Ґен. Каледін хоче оправдати ся.

ПЕТРОҐРАД, 18. вересня. — Велике заінтересоване викликало вчера урядове оповіщене, що ґен. Каледін уступив зі становища атамана донських козаків.

Ґен. Каледін мав заявити, що він ніколи не мав наміру брати співучасти в противреволюції. Дальше мав він заявити, що його бажанем є особисто прибути до Могилева і зложити звіт зі свого поступованя.

Керенський відїхав до головної військової кватири.

ПЕТРОҐРАД, 18. вересня. — **Президент кабінету, Керенський, удав ся в товаристві міністра війни, ґен. Верховського і міністра маринарки, ґен. Вердеревського, до головної військової кватири.**

При тій нагоді, як доносять, Керенський має намір відвідати увязненого ґен. Корнілова і його прихильників. Здогадують ся, що Керенський, вислухавши звіту слідчої комісії, порішить справу процесу ґен. Корнілова.

Ґен. Корнілов під військовою сторожию в Могилеві.

ПЕТРОҐРАД, 18. вересня. — 23 ґенералів і висших офіцирів, яких в Могилеві арештовано враз з ґен. Корніловом, провідником останної ворохобні проти провізоричного правительства, находять ся під сторожию війска. **Ґен. Корнілов перебуває яко полонений в однім з готелів в Могилеві.**

Доля ґен. Корнілова спочиває тепер в руках провізоричного правительства. Вчера вечером зложив він перед слїдчою комісією зізнаня щодо свого поведеня і причини ворохобні.

Жадане загалу, щоби ґен. Корнілова покарати смертию, щораз слабне.

ПЕТРОҐРАД, 18. вересня. — Домаганє публичної опінії, щоби ґен. Корнілова покарати смертию яко провідника заговору, щораз то більше притихає.

Кари смерти для ґен. Корнілова жадано тому, щоби се було відстрашаючим приміром для всїх російських війск і пересторогою, що карність в армії мусить бути переведена.

З великим напруженем очікують, чи слїдча комісія передасть переведене процесу ґен. Корнілова військовому, чи цивільному судови. Керенський напятнував у своїй проклямації ґен. Корнілова „зрадником". Тому панує переконане, що ведене процесу буде поручене властям цивільним.

У Фінляндії 20 російських офіцирів вбито, 60 пропало.

ГЕЛЬЗІНҐФОРС, 18. вересня. — Підчас останних заворушень в надбережній кріпости Віборгу (Фінляндія) **20 російських офіцирів вбито, а 60 пропало без вісти.**

Поголоска про самовбийство ґен. Алексієва.

ЛОНДОН, 17. вересня. — На підставі телеґрами, яка наспіла до Стокгольму з Петроґраду, доносять, що **ґен. Алексієв, новоіменований шеф головного російського штабу, поповнив самовбийство, поцїливши себе кулею з револьвера в голову.** Сього мав допустити ся ґен. Алексієв по нараді, відбутій з Керенським. Сей крок ґен. Алексієва вважають тут за крок розпуки.

Над вечером подали нюйорські часописи вістку, що російське посольство у Вашінґтоні одержало потверджене вістки про самовбийство ґен. Алексієва. Але небаром опісля появило ся урядове заперечене сеї вістки. Як здогадують ся, сю поголоску пустили в сьвіт біржеві спекулянти в цїли викликаня упадку цїни рубля на тутешнім грошевім ринку.

—o—

Є гадка утворити тимчасовий парлямент і відповідальний кабінет.

ПЕТРОҐРАД, 17. вересня. — Вправді реченець на Установчі Збори правительство назначило на день 11. грудня сього року, та здаєть ся однак, що заки Установчі Збори покличуть до житя парлямент, **будуть скликані надзвичайні збори на взір останного конґресу в Москві, на яких буде утворений тимчасовий парлямент.** Надіють ся, що такі збори відбудуть ся в Петроґраді **около 25. вересня.**

На тих нарадах мала би бути обговорена також справа ворохобні ґен. Корнілова і способи, щоби на будуче запобігти подібним несподіванкам. В нарадах мали би взяти участь лише представники таких партій, на котрих не тяжить підозрінє якоїнебудь симпатії зі заговором ґен. Корнілова.

Правдоподібно приступлено би також до утвореня нового коаліційного кабінету. Як парлямент так і кабінет мали би кермувати справами російської держави, аж доки не відбудуть ся Установчі Збори і доки не передадуть власть в руки дійсного парляменту і перед ним відповідального кабінету.

На день 23. вересня назначено всеросійський демократичний конґрес.

ПЕТРОҐРАД, 18. вересня. — Провізоричне правительство робить приготованя в цїли скликаня всеросійського демократичного конґресу. **Конґрес мав би відбути ся в Петроґраді і розпочати ся дня 23. вересня.**

Осідок правительства позістане в Петроґраді.

ПЕТРОҐРАД, 18. вересня. — З урядових кругів доносять, що правительство покинуло зовсім гадку переносити осідок правительства з Петроґраду до Москви.

Правительство заявило, що нема до сього анї військової анї політичної підстави.

Керенський взиває до боротьби з ворогом.

ПЕТРОҐРАД, 18. вересня. — Президент кабінету, Керенський, видав вчера відозву, в якій взиває цїле населенє, армію і фльоту, щоби заховали спокій і порядок, щоби з довірєм відносили ся до правительства і **всї свої сили звернули проти заграничного ворога.**

Російське правительство наміряє перевести основну реорґанізацію армії.

ПЕТРОҐРАД, 18. вересня. — Новоіменований міністер війни, ґен. Верховський, заявив, що російське правительство наміряє **утворити передівсім сильну революційну армію** і в тій цїли розпічне небаром переведене ріжних важних реформ у військовій орґанізації.

„Большевики" домагають ся випущеня на волю своїх товаришів.

ПЕТРОҐРАД, 18. вересня. — Рада роб. і салд. депутатів в Кронштадї поставила жадане, щоби правительство випустило на волю без переводженя процесу всїх тих, котрі були арештовані підчас останних липневих заворушень.

Максималісти все ще побоюють ся диктатури.

ПЕТРОҐРАД, 18. вересня. — На утворенє теперішного провізоричного кабінету, зложеного з 5 членів, згодили ся радо всї соціялїстичні партії. Лише максималїсти (крайні соціялїстичні і анархістичні елементи ріжних партій) протестують против того, щоби необмежена власть спочивала в руках кількох одиниць. **Вони побоюють ся диктатури і тому жадають, щоби як найскорше приступити до утвореня кабінету відповідального, причім надіють ся, що в склад такого кабінету війшло би також кілька крайних соціялістів.**

Союзники Росії побоюють ся, щоби вона не заключила окремого мира з Німеччиною.

ВАШІНҐТОН, 18. вересня. — Воно не дасть ся заперечити, що в дипльоматичних кругах є досить велике занепокоєнє з приводу останних подій, які зайшли в Росії.

Найбільше непокоїть те, що „большевики" здобули тепер значну силу і вплив на правительство, а вони все були склонні до заключеня окремого мира з Німеччиною.

Не дасть ся також заперечити, що цїлий російський нарід бажає як найскоршого покінченя війни, і то заки ще настане зима.

Головні і найстрашнійші вороги Росії, які найбільше загрожують Росії, є отсї: голод, холод і деморалїзація.

В останних днях була поголоска, що в дипльоматичних кругах зовсім поважно беруть під розвагу справу дальшої помочи для Росії. Представники деяких держав мали навіть дораджувати, не посилати більше до Росії воєнних матеріялів, бо на случай заключеня Росією окремого мира з Німеччиною всї ті матеріяли попали би ся в руки Німців. Однак вчера з департаменту для заграничних справ заперечено сї поголоски.

Три способи „большевиків", щоби покінчити війну.

ВАШІНҐТОН, 18. вересня. — **„Большевики" мають три ріжні способи, якими думають осягнути свою ціль, а іменно закінчене всесьвітної війни",** — пояснює один зі знавців теперішних російських відносин.

„Тими способами є: 1) зорґанізоване і проголошене загального страйку у всїх воюючих державах; 2) відмовлене кредиту; 3) заключене окремого мира з Німеччиною. Ті три способи стоять большевикам до розпорядженя тоді, коли вони здобудуть в державі вплив і власть. А здаєть ся, що в теперішнім часї вони се осягнули".

Путилївські заводи в огни.

РИМ, 17. вересня. — Телеґрама з Петроґраду до італійської часописи „Месаджеро" доносить, що в путилївських заводах вибухнув великий пожар.

Шкоди, заподіяні огнем, мають виносити грубі мілїони рублїв.

(Путилївські заводи — се найбільші фабрики оружа і амуниції в Росії. Їх можна порівнати з фабриками Крупа в Німеччині, Сконди в Австрії або Крезота у Франції).

Справа поживи в Петроґраді представляєть ся критично.

ЛОНДОН, 17. вересня. — **Після телеґрами з Петроґраду справа поживи в Петроґраді є дуже поважна і становить велику небезпеку.**

Часопись „Пост" радить, щоби анґлїйське правительство пійшло за приміром американського, і само старало ся дати поживу Анґлїйцям, які перебувають під теперішну пору в Росії.

—o—

Злучені Держави мають вислати нову делеґацію до Росії.

ВАШІНҐТОН, 18. вересня. — З урядових кругів доносять, що **американське правительство має намір вислати до Росії нову делеґацію, складаючу ся з представників американських робітничих і соціялістичних орґанізацій.**

В тій цїли відбула ся вчера в Білім Домі довша нарада, в якій взяли участь президент Вілсон і представники американських зорґанізованих робітників під проводом президента Ґомперса.

Висланє отсеї нової делеґації до Росії означало би також, що делеґація попередна під проводом Рута не осягнула своєї цїли.

—o—

У ФРАНЦІЇ:

Франція жадає звороту Альзації і Льотаринґії та воєнного відшкодованя.

ПАРИЖ, 18. вересня. — Новий президент французького кабінету, Пенлєве, заявив у своїй промові, в котрій представив програму нового правительства, також головні воєнні цїли Франції.

Президент кабінету заявив, що Франція не перестане бороти ся, доки вона не осягне своїх цїлий. Тими цїлями є: **Альзація і Льотаринґія та воєнне відшкодованє від Німеччини.**

—o—

СПРАВА ПОЛЬЩІ.

Кандидати на членів управляючої ради в Польщі.

СТОКГОЛЬМ, 18. вересня. — З Берлїна надійшли вісти, що найповажнійшими кандидатами на членів управляючої ради в Польщі є: варшавський архиєпископ, **Каковський;** президент міста Варшави, кн. **Любомірский;** бувший маршалок **Немойовський, і ґр. Ростовський.**

—o—

Мирові переговори.

Міжнародна конференція соціялістів відбудеть ся в Стокгольмі около Нового Року.

СТОКГОЛЬМ, 18. вересня. — **Як се заявили члени секретаріяту, міжнародна конференція соціялістів відбудеть ся в зимі в часї около Нового Року.**

Секретаріят, який має за задачу поробити конечні приготованя, відніс ся вже в тій справі до соціялістичних орґанізацій у всїх державах.

Соціялісти надіють ся, що справа пійде тепер значно лекше з огляду на останну рішаючу побіду соціялістів в Росії. Побіду Керенського над Корніловом вважають тут актом побіди робітничої кляси над клясою богатих.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
to United States:	в Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяцї $1.00
to Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяцї $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всї оголошеня поміщувані в „Свободї" редакція не відповідає. — Рукописий не звертаєть ся.

З біжучої хвилї.

Кореспондент пьотрковського „Дзєнніка Народового" у своїй кореспонденції з Полїся доносить, що у влодавськім повітї (сїдлецька ґубернія) появило ся около 100 молодих інтеліґентних Українців, які аґітують між населенєм під кличем, що „тут є Україна; сей край не може під ніяким услівєм належати до Польщі; панська земля повинна бути подїлена між селян-Українців".

„Має се наступити — пише „Дзєннік Народови" — дорогою плєбісциту за 6 місяців, коли населенє осьвідчить свою приналежність до Холмщини, проти польської держави".

З повисшого донесеня виходило би, що в українських повітах, які дотепер належали до сїдлецької, ґродненської та инших ґуберній, ведеть ся жива аґітація, щоби їх вилучити від дотеперішних ґуберній, які в більшости є польські, і прилучити їх до чисто української ґубернії холмської. Зі слів „коли населенє осьвідчить свою приналежність до Холмщини, проти польської держави" можна заключати, що Поляки не мають великої надії на влученє Холмщини до Польщі, бо в противнім случаю їм було би байдуже, до котрої ґубернії будуть належати сї землї.

О скільки правди в тім, що за 6 місяців має відбути ся загальне голосованє населеня Холмщини в справі подїлу земельних маєтків між селян, не знати. На кождий случай ся вістка не виглядає на цїлком правдоподібну.

Недавна ворохобня Корнїлова проти Керенського спричинила чимало клопоту російському послови в Злучених Державах, Бахметеву.

Не знаючи, як властиво закінчить ся боротьба між Корнїловом а Керенським — котрий з них вийде побідно, а котрий буде мусів уступити, російське посольство у Вашінґтонї брало в оборону Керенського, але з другої сторони величало також і Корнїлова.

З такого невиразного і хиткого становища російського посла постановила скористати тутешна російська кольонія і під проводом редактора „Русского Голоса", І. Окунцова, розпочала боротьбу проти Бахметєва, домагаючи ся його усуненя.

Після представленя справи Окунцовом, Бахметєв не може бути заступником інтересів російської републики, бо він є приятелем Ґучкова, Корнїлова й иних, які тепер підняли були свою руку проти російського демократичного правительства.

При цїлій тїй боротьбі треба також завважати й те, що п. Окунцов, скоро лише вибухла революція в Росії, робив стараня, щоби самому зістати російським послом в Злучених Державах. В тїй цїли був навіть зорґанізований комітет. Однак тоді п. Окунцову не вдало ся.

БУДУЧА ПОЛЬСЬКА КОНСТИТУЦІЙНА МОНАРХІЯ А УКРАЇНА.

Перед двома тижнями прийшла була вістка зі Швайцарії, що центральні держави з причини ворожого становища Поляків супроти них рішили ся не творити більше независимого польського королївства, але розділити поміж себе заняті від Росії польські землї. Дальше доносила телеграма, що австрійський цісар приготовляє декрет, на підставі котрого польські землї, здобуті від Росії, мали би бути злучені з Галичиною, і в сей спосіб утворене польське королївство мало війти в склад австро-угорської монархії.

Чи центральні держави мали таку гадку, се не звісне. Натомісць останні телеграми принесли вістку, що **центральні держави проголосили Польщу независимою державою. Форма державного устрою в будучій Польщі має бути конституційної монархії.** В декретах німецького цісаря Вільгельма й австрійського цісаря Карла з дня 12. вересня, якими проголошено независимість польської держави, зазначено, що цїлковиту самостійність одержить Польща довершa по скінченю війни. Будова устрою польської держави має відбувати ся постепенно і тому в декретах містить ся цїлий ряд тимчасових зарядень, які стоять у тісній злуці зі справою Польщі. В декретах є дальше загально сказано, що центральні держави думають поступати по мисли проклямації, проголошеної ними 5. падолиста 1916 р.

* * *

Підчас коли справа самого внутрішнього устрою будучої польської держави нас покищо мало обходить, бо се є справа виключно польського народу, то для нас важним є передівсім знати, які будуть **границї будучої польської держави.**

В останних декретах обох цісарів, о скільки їх зміст був вірно і точно переданий, нема жадної згадки про границї будучої польської держави. Лише з деяких речень можна би заключати, що будуча польська держава мала би бути утворена з польських земель, занятих від Росії. В проклямації центральних держав з дня 5. падолиста 1916 р. було сказане, що границї будучого польського королївства будуть означені аж по війнї.

З того всього показуєть ся, що справа границь будучої польської держави є ще остаточно порішена, а **вслїд за тим також і небезпена, що сї або тї українські землї можуть дістати ся в склад польської держави, не проминула.**

Зовсїм природно, що справа границь, як і взагалї остаточного порішеня справи української і польської, буде залежати від дальших успіхів або невдач на поли битви. Покищо нема вигляду на конець війни, і тому ще всякі несподіванки є можливі.

Приймаючи однак, що на українськім боєвім фронті не зайшла би жадна зміна, то українським землям, які тепер находять ся в руках центральних держав, грозила би подвійна небезпека. **Перша небезпена, що часть українських земель** (а передівсім Холмщина), **або всї українські землї (враз з Галичиною і Буковиною)** могли би бути влучені до будучого польського королївства. **Друга небезпена, що часть українських земель була би влучена до польського королївства, а решта українських земель була би віддана під панованє Поляків в автономній Галичині, яка була би другим польським королївством.**

Отся небезпека грозила і грозить Українцям від самого початку, відколи лише війска центральних держав заняли Польщу і часть українських земель від Росії та відзискали цїлу Галичину і Буковину.

Рішуче становище в сїй справі заняла парляментарна репрезентація Українців в Австрії.

Як доносить німецька часопись „Берлінер Таґеблят", **український парляментарний клюб, на чолї котрого стоїть тепер др. Евген Петрушевич, вніс до австрійського правительства протест проти влучуваня українських земель до Польщі і проти наміреної автономії Ґаличини.**

Сей протест звучить:

1. Теперішний коронний край Галичина є штучно утвореною адміністраційною одиницею, що противить ся історичним і національним правам. На підставі патенту з жовтня 1860 р. і патенту з лютого 1861 р. історичне українське королївство Галицьке і Володимирське злучено з великим князївством Краківським і князївствами Освенцїмським і Заторським в одну конституційну одиницю. Сю злуку український нарід вважав завсїди неправним і народним насильством. Супроти нинїшних історичних подій заступники українського народу кладуть спеціяльну вагу на незаперечені права Галичини і Володимирії; вони домагають ся відбудованя українських територій в конституційну одиницю в рамах держави яко цїлости і торжественно протестують проти наміру державти дальше насильно українські території з польськими в однім конституційнім союзї, або надїляти його окремою автономією.

2. Заступники українського народу протестують проти влучуваня хочби найменьшої частини українських земель Холмщини, Підлїся і Волини до польського королївства, яке є в тоцї твореня, і вважають кожде зусиле в сїм напрямі насильством на живім орґанїзмі українського народу, нарушенем його історичних прав і кпинами з принципу самовизначеня народів.

3. Заступники Українців в Австрії витають як найсердечнїйше змаганя Українців в Росії в цїли забезпеченя прав конституційного самовизначеня і заявляють, що вони в Австрії також не перестануть бороти ся, доки великий український нарід не осягне своїх повних прав в всіх своїх землях.

Становище цїлого українського народу в сїй справі є зовсїм згідне і ясне. Воно звучить коротко:

Український нарід противить ся всякій злуці українських земель з Польщею, без огляду на те, чи вона буде самостійним польським королївством, чи австрійською провінцією, чи автономною Галичиною.

Український нарід домагаєть ся злуки всїх українських земель в одну цїлість.

Український нарід домагаєть ся права самому рішати про свою долю.

І коли центральні держави хотіли би знасилувати се право, український нарід, який сотки лїт боров ся проти насильств царського режиму в Росії, **так само рішучо буде бороти ся всїми силами проти польського режиму під опікою австрійських чи німецьких цісарів.**

ХОЛМЩИНА.

Холмщина, як і східна Галичина, є одною з головних тем української політики. Клич: „Злука всіх українських земель в одну цїлість" відносить ся й до сеї провінції, яка споконвіку творила часть великої української землї.

Головним містом Холмщини є Холм. Холм лежить кілька миль на захід від ріки Буга і числить около 20.000 мешканців, головно Жидів, бо меньшість творять Українцї, Поляки і Москалї. Імя міста, яке належить до найстарших українських міст, означає стїлько, що „горбок" (гора). В 1245 році тодїшний український князь Данило зробив Холм столичним містом і осередком торговлї й культури. Він оснував у Холмі українську греко-католицьку епископську катедру, яка ще до нинї (від 1875 року не православна) істнує. Однак блеск міста Холму тривав недовго, бо лише до смерти Данила. В 1253 р. папський посол Опізо коронував у Дорогичинї Данила королем української держави, яка сягала тоді на захід від ріки Вепр і Сян аж поза Днїпро на схід. В 1264 році, пережевши страшне знищенє своєї держави і руїну Холму Татарами, Данило помер. Син Данила, Лев І., переніс столицю до Львова і відтоді Холм упав до значіня більшого провінціонального міста.

Яко осідок української епископської катедри, українських шкіл і теольоґічного інституту, Холм відгравав сотки лїт ролю українського оборонного валу проти Польщі, а пізнїйше — по розборі Польщі — був оборонним валом української греко-унїятської твердинї проти Московщини і православя. Останнього українського греко-унїятського епископа в Холмі, Куземського, одного з передових галицьких Українців XIX. віку, російське правительство в 1875 році позбавило достоїнства і прогнало з Росії. Холмську епископську катедру обсаджено російсько-православним епископом і почало ся страшне „навертанє" холмських Українців на православє. Тисячі Українців яко мучеників пішли тоді до смерти на Сибір, або згинули від куль російських жовнірів.

Російське переслїдуванє унїятської церкви, яка в Холмщинї була одиноким скарбом тамошних Українців, використали Поляки для своїх національних цїлий, бо майже 200.000 унїятів-Українців, щоби лише не бути православним, перейшли на римсько-католицький обряд, що при польсько-національним характері римської церкви в українській землї довело сих Українців до польонізації.

Помимо сього утиску Холмщина й до нинї в сути річи остала ся українською. Число Українців на лївім березї Буга перевисшає пів міліона, головно в холмській ґубернії і в области Сїдлець-Дрогичин над Бугом.

Східна границя холмської ґубернії (Білгорай, Щебрешин, Замостє, Красностав, Парчів, Межиріче), аж до Дорогичина над Бугом на півночи, творить також східну границю України, яка сягає на півночи аж до ріки Нарви, відтак рівнобіжно з Нарвою і річкою Ясьолдою спадає на полудневий схід.

Міста сеї области (Білгорай, Тарногород, Щебрешин, Томашів, Білок, Дорогичин і т. п.) є заселені головно Жидами з українськими і польськими меньшостями; є також міста (Грубешів, Дубенка, Влодава), де Українцї творять більшість. Однак населенє краю є українське. Є також німецькі кольонії (в холмськім повітї 14%, у влодавськім 5% німецького населеня).

До 1913 року Холмщина належала до люблинської ґубернії і варшавського ґенерал-ґубернаторства. В тім році вилучено її з люблинської ґубернії і з варшавського ґенерал-ґубернаторства, а прилучено до київського ґенерал-ґубернаторства.

Згадати ще годить ся, що західна часть Холмщини по Буг належала до 1809 року до Австрії, яко часть галицько-володимирського королївства.

Легковажність у важній справі.

Коли на початку революції стали відшукувати і друкувати *імена провокаторів*, то і біля сього дїла найшли собі місце темні людції. Вони почали заплямовувати, топтати у багно імена чесних партійних робітників, тільки через те, що ті сьвітлі, чесні особи були не до вподоби їхнїм брудним душам. Довело ся таким діячам як *Мельгунов, Бурцев звернути ся* з закликом до ґазет не друкувати списків провокаторів без докладного, пильного вияснення причетности тих осіб до охрани, взагалї до зрадницької справи.

Мало надії, щоби той заклик вплинув на ґазетярську братію отих універзальних щодо принципів ґазет, яких немало в Росії і ватажком яких є так зване „Русское Слово". Надто вже їх купецька жилка звикла до сензацій, а яка-ж може бути більша сензація, як поставити прізвище окремої особи, або і цілої ґрупи на чорну дошку. Тут кореспондент іде тою єзуїтською стежкою — ціль виправдує засоби, зовсїм не думаючи про якусь-там справедливість, вияснене справи.

Тільки отакою атмосферою підозрілости без усяких підстав, бажанєм сензації можна пояснити оті всякі закиди, киваня у російській пресї на українські орґанїзації взагалї і на українську партію соціялїстів-революціонерів зокрема. Бо обвинувачувати соціялїстичну партію, як се зробило „Русское Слово" у ч. 75 щодо нашої партії — у шовінїзмі, по тим якимсь чуткам, про які говорить у спростованю кореспондент Мільруд („Нова Рада" ч. 19) надто легковажно, коли не сказати більше.

Як кореспондентови, так і самій ґазетї здавало ся повинно бути відомо, що вже тим, що партія соціялїстична, вона не може бути, не може допустити у своїй програмі ніякого шовінїзму. Але оте бажанє сензації, нерозуминє сути всякого національного руху взагалї і отой „конґльомерат" принципів не дав змоги „Р. Сл." продумати свого вчинку. Вчинок такий, на який би не варт було і відповідати, колиб сей наклеп з почину ґазети не став гуляти по Росії. Отже ми соц.-револ. змушені, хоч як се прикро, знїмати з сього приводу слово.

Нам говорити доведеть ся не богато, бо викладати спеціяльно перед „Рус. Сл." свою програму ми не будемо. Своїх думок і праці ми не ховаємо, і ніякими позакулїсовими справами не займаємось. Най вони пильно вчитають ся в оту нашу програму, що в популярнім викладі надруковано в першім числї „Боротьби" і в ті постанови, що були ухвалені на установчих зборах партії, і які надруковані у 2-гім числї, і тоді най скажуть, у чім лежить наш шовінїзм.

Чи не в тім, що ми, як і російська партія с.-р., домагаємо ся демократичної федеративної републики; чи не в тім, що ми як справжні демократи домагаємо ся не тільки загальної волї, але також волї національної для всїх народів — у тім числї й українського? Звичайно може бути, що оте бажанє пригнічених народів визволитись від гніту великоросійського царату та буржуазії, через буржуазну призму здаєть ся „Рус. Сл." „шовінїзмом", але тоді ми не можемо відповідати за легковажність і просто безграмотність, нерозуминє елементарних понять панів співробітників славнозвісної ґазети.

Домагаючись волї всїм народам, обстоюючи права національних меньшостий на автономії території, наша партія тимсамим бореть ся з шовінїзмом, в справжньому розуміню сього слова, чи то українським, чи великоросійським, який в додатку до національної нетерпимости має ще сильну імперіялїстичну відкладку.

„Боротьба".

ВИКАЗ ЖЕРТВ.

(Фонди під управою Української Ради в Америцї).

ЖЕРТВИ ДЛЯ ВДІВ І СИРІТ.

98. Когус, Н. Й. На весїлю у пп. Петра і Юлії Пахолїк, на поклик п. Б. Грубого зложили на руки п. Данила Зальопаного жертви на вдови і сироти отсї добродії: Молода пара $1.50; Н. Дорош, Й. Лоанинський, М. Мудрик і М. Галашин по $1.00; Б. Грубий, Г. Базар, К. Криса, І. Зубик, Д. Зальопаний, В. Віляк, В. Борух, Н. Жмурко, С. Ярош, А. Афінович, В. Мудрий, С. Курта, П. Щербій, П. Білинський, Н. Черияш, Т. Краковська по 50 цнт.; В. Партак, З. Филима, В. Приймак, Т. Михайлицка, М. Назарко, В. Дерлиця, Т. Дорош, С. Фіялка, Ст. Фіялка, А. Мазуркевич, М. Кушнїр, М. Базар, Т. Афіновичь, М. Петрик, Г. Палубяк, І. Содомора, П. Парадюк, С. Фаріон і В. Качунь по 25 цнт.; І. Колосовський 30 цнт.; дрібними датками 60 цнт. Разом $19.15. Кошти пересилки 15 цнт. — Остає $19.00

99. Когус, Н. Й. На хрестинах у п. Н. Жмурка зложили на руки пп. Данила Зальопаного і Йосифа Лоанинського жертви слїдуючі добродії: А. Афінович, Н. Жмурко і М. Жмурко (новонароджений по $1.00; А. Мазурик, Д. Зальопаний, І. Столяр, Г. Базар, М. Галашин, Г. Недїльський і Д. Орищак по 50 цнт.; І. Хамуляк, П. Парадюк, В. Качунь, П. Якимчук, М. Петрик, К. Содомора, А. Волосковський, М. Кушнїр і Б. Грубий по 25 цнт.; В. Базар, В. Партак по 10 цнт. Разом $8.95. Пересилка 10 цнт. — Остає $8.85

100. Ню Йорк, Н. Й. На хрестинах у п. П. Мілєщука в Бавнд Брук, Н. Дж., зібрано за старанями п. Тимка Мілєщука з Ню Йорку $6.40; від п. М. Щепановської $1.00. — Разом $7.40

101. Сентрал Фолс, Р. Ай. На народнім вічу дня 8. липня 1917 р., устроєнім заходами тов. ім. Івана Франка, від. 93 У. Н. Союза в Сентрал Фолс, Р. Ай., зібрано на жертви для вдів і сиріт $20.00; з того на покрите коштів подорожи референта $8.00. — Остало $12.00

102. Когус, Н. Й. На весїлю у п. Григорія Крамара зібрали пп. М. Мазурик і Антін Афінович жертви на вдови і сироти $2.70

103. Джерзи Сіти, Н. Дж. На весїлю у п. Івана Пециляка зібрав п. Теодозій Пацала $5.50

104. Джерзи Сіти, Н. Дж. На весїлю п. М. Ґлови зібрав п. Кость Кирчів жертви $11.35

РАЗОМ $66.80

Попередно оголошено $4.549.87

ЗАГАЛЬНА СУМА $4.616.67

ФОНД ІМ. ІВАНА ФРАНКА.

6. Пітсбурґ, Па. На весїлю у п. Олекси Іванців на поклик Дмитра Іванцїва зложили на фонд Івана Франка жертви слїдуючі добродії: Д. Іванців $1.00; І. Семчишин, Н. Федьків, В. Вишинський, М. Андреїв по 50 цнт.; Н. Дириняк, С. Смолїй, Л. Рахміла, Т. Драґун, В. Синюк, П. Дутка, І. Романів, Т. Кримський, П. Переґінець, В. Дмитрик по 25 цнт.; П. Рибак 10 цнт. Разом $5.60, пересилка 10 цнт. — Остає $5.50

РАЗОМ $5.50

Попередно оголошено $329.85

ЗАГАЛЬНА СУМА $335.35

НАРОДНИЙ ФОНД.

9. Дітройт, Міш. Вп. Андрій Блащук на Фонд для Освободженої України, яко горожанський податок за місяць серпень, вересень і жовтень по $1.00 .... $3.00

До сеї жертви долучив п. Блащук отсе письмо:

До Сьвітлої „Української Ради" в Америцї до рук фін. секр. о. Е. Сидоряка. Сьвітла „Українська Радо"! Сим засилаю в залучену суму одного долара яко горожанський податок за місяць серпень на національний фонд для „Освобедженої України". При нагоді заявляю, що накладаю на себе горожанський податок на суму одного долара місячно, який то податок висилати буду на висше згадану цїль (о скільки мої обставини на се позволять) аж до кінця теперішної війни. Бажаючи як найкрасших успіхів при збираню жертв на народні цїли, остаюсь з глубоким поважанєм, **Андрій Блащук.**

Дітройт, Міш., 15. серпня 1917.

10. Філядельфія, Па. На хрестинах у п. Михайла Бучкевича в Честер, Па., зложили на руки п. Івана Пеленського жертви на революційний фонд отсї добродії: І. Пеленський, М. Карабин, Г. Андрушко, М. Каландяк і П. Білик по $1.00; Д. Якимець, Г. Давид, В. Вушот, І. Каландяк, Н. Купчик, Тростінський, М. Яцик, К. Рочів, О. Федас, В. Пеленський і М. Гавриленко по 50 цнт.; А. Давид 30 цнт.; Н. Стечишин 25 цнт. — Разом $12.05

11. Джерзи Сіти, Н. Дж. Процент з кінцем липня $30.51

РАЗОМ $45.56

Попередно оголошено $341.67

ЗАГАЛЬНА СУМА $387.23

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕНЄ ЖЕРТВ.

Жертви для вдів і сиріт	$4.616.67
Жертви для Січових Стрільців	712.82
Жертви для засланих в Сибір	348.65
Фонд ім. Івана Франка	335.35
Народний фонд	387.23
Разом	$6.400.72

УВАГА: У виказах жертв будуть подавані імена лише тих жертводавців, які зложили жертви у висоті від 50 центів в гору.

Викази жертводавців і гроші треба посилати на адресу: Rev. E. Sydoriak, 42 Van Buren St., Passaic, N. J.

Чеки і моні-ордери треба виповняти так: „Ukrainian Alliance of America".

ЗА УКРАЇНСЬКУ РАДУ:

о. Е. Сидоряк, фін. секр. „Української Ради",
Кость Кирчів, кас. „Української Ради".

ВИКАЗ ЖЕРТВ

ЗІБРАНИХ З НАГОДИ „УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ".

Жертви надіслали отсї комітети:

Johnstown, Pa.	530.07
Попередно оголошено	52.246.60
ЗАГАЛЬНА СУМА	$52.776.67

Ще 15 комітетів не прислало рахунків і гроший.

Отсим пригадуєть ся Хв. Комітетам, щоби старали ся як найскорше покінчити рахунки з уладженого у своїй місцевости „Українського Дня" і прислали точний звіт зі зібраних жертв на „Касовім звітї", який кождий Комітет одержав.

Чеки (дрефти, моніордери) треба виповняти так:

FEDERAL TRUST CO. OF NEWARK
(for Ukrainian Relief Fund).

Касові звіти враз з чеками належить посилати на адресу:

REV. E. SYDORIAK,
42 Van Buren Street, Passaic, N. J.

Українська Рада в Америцї.

П. Смуток.

В РІДНИХ ОБІЙМАХ.

(На політичні теми).

II.

Протягом минувшого століття (XIX.) урядова політика на Україні не мала вже нагоди бороти ся зі змаганєм Українців до політичної независимости, але тим енерґічнійше вона змобілізувала всі свої сили у боротьбі з культурно-національним рухом. Відповідну політику переводжено з дуже короткими перервами, таксамо, як протягом минувшого півтора віку. Після дикого розгрому спокійного Кирило-Методіївського братства (1847 р.) наступив ряд острих цензурних розпоряджень (1863, 1876, 1881), які забороняли свобідне уживанє української мови в літературі і на сцені. Рівночасно переслїдувано українських письменників, учених і суспільних діячів. Значінє українського національного руху для культурного і національного розвитку краю цілком іґноровано, уперті просьби місцевих суспільних кругів, аби в народні школи на Україні допустити рідну мову населеня, систематично відкидано. Українська нація, котру свого часу польська власть хотіла, але не могла замінити в етноґрафічну відміну польської нації, тепер була призначена на аналоґічну службову ролю у відношеню супроти пануючої в державі московської нації.

Иншим, більше зложеним способом, розвивали ся московсько-польські відносини в тім періоді. Російська Польща пережила цілий ряд великих змін у своїм політичнім положеню і в услівях національного житя. Короткий період широкої національної автономії по конституції 1815 року покінчено невдалим повстанєм в 1831-шім році. Управа польським краєм перейшла в руки російської адміністрації, котра начала уперту боротьбу з польонізмом, перше в західно-московських ґуберніях під прапором освободженя московського населеня від впливів польської культури, а відтак, по новім і також невдалім повстаню в 1863 р., таки в корінній Польщі. Послїдне повстанє було між иншим причиною зросту націоналїстичних настроїв у широких кругах російської суспільности, в котрих власне відтоді московський централізм почав стрічати почутливе відношенє. Кінцевих точок обрусительний режім в Польщі достиг при кінци минувшого століття, коли польську мову заборонено в школї й адміністрації „привислянських ґуберній".

Ніяких рішучих наслїдків сей режім очевидно принести не міг і, як се все буває в подібних случаях, лише дономіг укріпити національний дух в польськім народі. Але невдача двох повстань спонукала Поляків знайти инші шляхи для приміненя своєї національної енерґії: польська інтеліґенція заняла ся орґанізацією економічного житя свого краю і на тім поли достигла дуже великих успіхів для національної справи. Завдяки промисловому оживленю в Польщі зорґанізували ся численні кадри робітників у ріжних областях національної роботи, згуртувались у національнім підємі ріжні галузи польської суспільности, а рівночасно скріпили ся впливи польського елементу в спільнім економічнім житю Росії. Таким робом постепенно підготовляла ся почва для повороту московсько-польських відносин в корисну сторону для Поляків. Тимсамим із заміною національного моменту економічним польський рух знайшов опір в тих спільних інтересах, котрі зближали між собою підходячі ґрупи московської і польської суспільности. Такі спільні точки, як треба було сподівати ся, оказали ся і у відношеню обох націй супроти українського питаня.

Польсько-український антаґонізм в границях Росії змінив очевидно свої форми в порівнаню з періодом польської державности. Національна боротьба між українським населенєм і польським елементом не могла більше мати місця, однак момент соціяльний, клясовий у відносинах між ними заховав все попереднє значінє. Коли культурний підєм народних мас на Україні не представляв нічого принадливого для місцевих польських дідичів, то українська ідея, з польської точки погляду, представляла ся ворожою і небезпечною, а політика протиукраїнських репресій не лише знаходила з польської сторони співчутє, але в 60-тих роках мала навіть своїм чинником підпомогу польських аґраріїв. В суті річи неприязнь Поляків супроти українського руху все скривала за собою природні побоюваня утрат для національних польських інтересів у західнім краю. Погляд на Україну яко на область польської культури не переставав держати ся в умах польської суспільности; український рух знова своїм демократичним характером представляв собою реальну грозу виходячому з польських лятифундій впливови польонізму тепер, і мріям про історичну Польщу в будучности...

Взагалі впливові польські круги в оцінці сього питаня російської внутрішної політики оказували ся в однім таборі з московськими консерватистами, котрим близкі були інтереси місцевого дворянства і великої посілости. Тоді зі сторони польського капіталу і польської великої промисловости йшли впливи иншого рода, які зближали польську суспільність з московською буржуазією і широкими кругами московської інтеліґенції. По стороні русифікаторської політики у відношеню до Польщі остали ся лише крайні націоналїсти і російська адміністрація. Московсько-польське зближенє постепенно дозрівало, але для української нації се зближенє не обіцяло, як бачимо, ніяких рожевих виглядів.

В Галичині, де австрійське правительство завело автономію на основах, які віддали управу краю в польські руки, Поляки одержали не лише культурне панованє, але й державну власть, котру широко використали для польонізації східної, української части краю. Боротьба з українським елементом вела ся відкрито і явно, бо Галичина повинна була заступити Полякам ту страту, яку польські національні інтереси понесли в російській і пруській части етноґрафічної Польщі. Сій цїли служив весь устрій краєвої управи, виборче законодавство, орґанізація школи і цілий ряд економічних мір. Лише завдяки загальнодержавній конституції, на почві котрої Українці мали можність обороняти свої національні права, їм вдало ся малу-помалу надати українському рухови значну політичну силу, сотворити привітнїйші услівя для економічного підєму своєї нації і поставити на розмірно високу степень свою культурну роботу. До початку нинішнього віку українська народність в Галичині вже настільки скріпила ся в культурнім і економічнім змислї, що змогла видержати гнет польонізму з вірою у свої дальші успіхи; але тим завзятійше з обох сторін вела ся політична боротьба, принимаючи деколи характер кровавих виступів... Рідні обійми братів-Поляків сильно тримали галицьких Українців, аби в їх національнім освободженю не стратити кусника історичної Польщі...

(Дальше буде).

Поклик Української Центральної Ради до українського громадянства в справі воєнної позички.

Шановні Громадяни!

Тимчасовий російський уряд удав ся до Української Центральної Ради, щоб вона допомогла поширеню серед української людности „Займа (позички) свободи". Ідучи на зустріч правительству, Укр. Ц. Рада звертаєть ся до громадянства з отсею відозвою.

Тимчасовому російському урядови треба дуже богато гроший, як для війни, так і для тих культурних потреб, які уряд має задовольнити в першу черґу.

Без гроший не можна затвердити тих вольностий, які здобула революція, без гроший не можна удержувати в бойовім стані армію, без гроший не можна взагалі порядкувати державними справами.

Правда, уряд може наробити богато паперових гроший, але се дуже некорисна річ, бо чим більше буде паперових гроший, тим вони будуть дешевші, тим більша буде дорожня на все потрібне для житя.

Правда, уряд може позичити гроший за кордоном у других державах, але се теж дуже некорисно, бо сим державам треба буде платити велику суму процентів, випускаючи гроші з Росії, та ще треба буде давати сим державам деякі привілеї як у політичних справах, так і в промислових та торговельних.

Щоб запобігти сьому, уряд оголосив „Заем свободы", умови якого досить відомі щироким кругам людности.

Українська Центральна Рада уважає за свою повинність повідомити українську людність, що Рада почуває своїм обовязком всякими способами помагати, щоб „Заем свободи" дав до державного скарбу гроший як найбільше і закликає українську людність, яко мога, купувати облиґації сеї позички. Серед Українців не повинні бути люди неприхильні до нового політичного ладу, не може бути таких, щоби не бажали ствердженя нового устрою. Отже хто не ворог Великої Вільної Російської Републики, хто не ворог свого краю — вільної України, яка має бути обєднана на федеративних основах з Росією, той по своїм матеріяльним достаткам повинен купувати облиґації „Займа свободи".

Українська Центральна Рада сподіваєть ся, що кождий Українець повинен допомогти справі волі, незалежно від того, як він ставить ся до теперішної податкової системи; зміни системи і оподаткованя не стоять у звязку з підпискою на „Заем свободи" і про сї зміни буде мова тоді, коли настане слушний для сього час. Отже ще раз закликаємо: **Шановні Громадяни! Виповніть свій громадський обовязок! Підпишіть ся на „Заем Свободи"!**

Українська Центральна Рада.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Радять, як бороти ся проти дорожні.

До Ст. Пол, Мінн., зїхали ся делегати національної безпартійної ліги, яка репрезентує 3,000.000 членів промислових і рільничих організацій, аби нарадити ся, яким способом провадити боротьбу проти дорожнї.

Головними референтами на сю тему будуть державні сенатори: Ля Фолет, Гронна і Бораг.

Що Вуйко Сем задумав зробити із противниками війни.

Нюйорський „Кол“ в телеграмі з Вашінгтону доносить, що департмент війни постановив зорганізувати всїх противників військової служби в окремий корпус гробарів. Вони мають ховати трупів, і виконувати инші роботи на заді воюючих військ, але на фронт не пійдуть.

Син Форда увільнений від війска.

Е. Форда, сина Г. Форда, американського міліонера і фабриканта автомобілів у Дітройт, Міш., увільнено від військової служби. Свою просьбу о увільнене Едварда вніс на тій основі, що він мусить помагати батькови в провадженю інтересу.

Місто, де всїх жонатих увільнено від війска.

Здаєть ся, що одинокою місцевостию, яка послухала ради президента Вілсона, щоби жонатих не брати до війска, є місто Пітстон в Пенсильвенії. Тамошні військові комісії оголосили в ґазеті наперед, що всі жонаті мущини є вільні від військової служби, що зробило на мешканців дуже добре враженє.

Чотири молоді хлопці поповнили 40 крадежий.

У Віліямсбурґу (дільниця Ню Йорку), Н. Й., заарештовано чотирох молодих хлопців, які обікрали склеп з гербатою, забираючи рівночасно почтові марки, чоколяду і коко. Поліція заявляє, що заарештовані хлопцї поповнили крім того ще инших 40 крадежий. В мешканю одного з них найдено злодійські знаряди, як: ріжні долота, пилки, пильники і т. п.

Різдвяний дарунок для американських жовнїрів на фронтї.

Президент „Американського Товариства Чужомовних Часописий“, п. Луіс Гамерлінґ, розіслав до редакцій чужомовних ґазет в Америцї відозву, в якій просить поаґітувати за тим, аби читачі дотичних часописий складали жертви на Різдвяний Фонд для тих американських жовнїрів, котрі тепер борять ся за свободу сьвіта на воєннім теренї в Европі. Сей фонд є призначений в цїлости на закупно тютюну, циґар і циґареток, що маєть ся вислати яко різдвяний дарунок американським воякам на фронтї. Різдвяний Фонд є під наглядом Американського Червоного Хреста, а його касієром є п. Ян Ф. Смульскі, президент „Норт-Вестерн Трост енд Сейвінґс Банк-у“ в Шікаґо і видавець польської часописи „Нови Сьвят“.

Всякі датки на ту цїль треба посилати на адресу: Hon. John F. Smulski, 1201 Milwaukee Ave., Chicago, Ill. — але не пізнїйше як 15. падолиста б. р., бо з тим днем збірка на Різдвяний Фонд замикаєть ся.

Пан Гамерлінґ жертвував на сей фонд зі своєї кишенї 500 долярів.

До Америки приїде 140 найлїпших французьких офіцирів.

Полковник Генри Клявдон, голова французької місії в Злучених Державах, заявив командантови північно-східного військового округа (головна кватира в Бостонї), ґенералови Джанстонови, що Франція вишле до Злучених Держав 140 найлїпших офіцирів, які тут будуть вчити американських рекрутів військових вправ.

Сих 140 французьких офіцирів розділить ся між 32 військові кантони, де вони крім навчаня рекрутів військових вправ займуть ся також школою для кандидатів на офіцирів американської армії.

Платня американських жовнїрів.

Американський жовнїр, в порівнаню з австрійським, німецьким, російським або французьким, певно не має підстави нарікати щодо своєї платнї. Платня звичайного жовнїра, який є в службі на американськім континентї, виносить 369 долярів річно, а платня ґенерал-ляйтнанта виносить 11.000 долярів річно.

Платня офіцирів.

Платня офіцирів від підляйтнанта аж до оберста підвисшаєть ся що пять лїт. І так в перших 5 лїтах служби бере:

другий поручник ...	1.700	долярів річно
перший поручник ..	2.000	„ „
капітан	2.400	„ „
майор	3.000	„ „
підполковник	3.500	„ „
полковник	4.000	„ „
ґенерал-бриґадієр ..	6.000	„ „
ґенерал-майор	8.000	„ „
ґенерал-ляйтнант ...	11.000	„ „

В II-гім роцї служби аж до 15 року служби, бере:

другий поручник ...	2.040	долярів річно
перший поручник ..	2.400	„ „
капітан	2.880	„ „
майор	3.600	„ „
підполковник	4.200	„ „
полковник	4.800	„ „

Ґенерал-бриґадієр, ґенерал-майор і ґенерал-ляйтнант побирають все сталу платню.

Платня підофіцирів і звичайних жовнїрів.

Платня підофіцирів і звичайних жовнїрів виносить місячно як слїдує:

Трубач і звичайний жовнїр другої степенї	$33.00
Звичайний жовнїр першої степенї	36.60
Капраль інфантерії, кавалєрії і артилєрії; механік при інфантерії, кавалєрії, полевій артилєрії і при санітетах; коваль і стельмах...	40.20
Сержант від інфантерії, кавалєрії і артилєрії	44.00
Сержант від піонїрів........	51.20
Батальон-сержант-майор	56.00
Реґімент-сержант-майор	60.00
Сержант першої кляси при корпусї санітетів	66.00
Шпиталевий сержант	84.00
Капельмайстер	96.00

„Неживий“ чоловік зістав асентированний.

В Джолієт, Ілл., асентировано Йосифа Пятака, якого підозрівали, що втопив ся минувшого червня. Урядники немало здивували ся, коли він зявив ся перед військову комісію. „Таж ви урядово вже померли — каже до Пятака один урядник. — А то яким чудом ви тут зявили ся?“

Три місяцї тому з ріки Іллінойс, недалеко місцевости Морріс, витягнено тїло якогось чоловіка, при котрім була реґістраційна картка. Пятака. Тому всі сподївали ся, що се Пятак утопив ся. Тимчасом Пятак жиє.

Хоч в море кинеш, то таки не пропаде.

Про пропавшу річ люди звичайно навчили ся говорити: „пропало, як камінь в мори“. Але така приповідка не все сповняєть ся. От примір:

Дня 4. липня 1906 року капітан корабля „Арізона“, С. С. Фолер, будучи з кораблем на мори, написав коротенький листок, завинув його, вложив до бляшаного пуделка, замкнув його сильно і кинув у море. Минувшого тижня панна Христина Левін з Ню Йорку, перебуваючи в Літл Пойнт Сейбл, Міш., знайшла над берегом якесь пуделко, взяла його і занесла до свого мешканя. Там пуделко відіткала і на превелике здивоване знайшла в нїм лист, в якім було написано: „Се пуделко („кен“) я кинув 4. липня 1906 року з корабля „Арізона“. Дуже прошу звернути його менї назад, а одержите 5 долярів нагороди. — Капітан С. С. Фолер“.

КАНАДІЙСЬКІ ВІСТИ.

Бойкотують протестантську ґазету „Ранок“.

В Гетфілд, Ман., основано читальню, а в її статутах поміщено такий параґраф: „В читальни вільно читати всї українські часописи, з виїмком протестантського „Ранка“.

Статистика уродин, супружеств і смерти у Вінніпеґу.

В серпни 1917 року у Вінніпеґу вродило ся 489 дітий: 245 дівчат і 244 хлопців.

В тімсамім часї умерло 145 осіб: 73 женщини і 72 мущини.

Також заключено 195 супружеств.

Заплатив $1.00 кари за побите сусідки.

Вони жиють в сусїдстві в Рембранд, Ман.

Він називаєть ся Іван Ядкович, а вона Марія Керська.

Він має 80 лїт, а вона трохи молодша.

Вона мала довгий і острий язик, а його свербів кулак.

Вона його почала визивати і ганьбити, а він її своїм кулаком побив.

Вона пійшла до Вінніпеґу і подала його до суду за побите, а він признав ся до вини і заплатив $1.00 кари.

Зі суду, погодивши ся, віднхали обоє в згодї до дому.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Справа Альзації й Льотаринґії.

Недавно тому телеґрами донесли, що нїмецьке правительство задумало сформувати Альзацію й Льотаринґію в окрему державу, на чолї котрої стояв би князь.

Проти сього пляну американські Альзатцї вислали протест на руки президента Франції.

До Злучених Держав прибув Даніель Блюменталь, посол з Альзації до нїмецького парляменту. Він має на цїли представити президентови Вільсонови всю альзатсько-льотаринську справу.

Французьке правительство противить ся також плянови Нїмеччини і обстоює при тім, що Альзація й Льотаринґія мають бути в цїлости прилучені до Франції. — Таку думку французького правительства висказав президент Франції, Поанкаре, в телеґрамі до посла Д. Блюменталя, який тепер перебуває у Вашінґтонї.

Новий нїмецький підступ для ворожих кораблів.

Анґлійські офіцири, які вертають домів, виратувавши ся із потоплених Нїмцями кораблїв, оповідають про новий підступ Нїмцїв на мори. Вершки перископів підводних лодок, які дотепер можна було бачити, а тепер Нїмцї посріблили так, що в блискучих филях моря нїяк не можна зауважати, що підводна лодка зближаєть ся до корабля. Сей новий підступ виряджує страшні знищеня в кораблях.

Намівіта в Мексику є найбільшим містом у сьвітї.

Після останних статистик виказуєть ся, що Ню Йорк і Лондон є найбільше заселеними містами в сьвітї; вони однак не є найбільшими містами щодо величини території. В сїм случаю випереджає їх місто Намівіта в Мексику, в стейтї Чівава. Воно занимає площу 444 квадратових миль (американських), або в приближеню 284.000 акрів. Про сї точні границї міста говорить контракт, підписаний 300 лїт тому тодішним еспанським королем, який подарував сю землю кільком еспанським кольоністам.

Папа жадає правдивої реформи в Польщі.

Півурядовий папський орґан „Корієре д' Італія“ у вступний статї виступає проти австрійсько-нїмецького пляну щодо Польщі. Часопись пише, що зарядженя і реформи, які відносять ся до російської Польщі, мусять відносити ся також до Польщі австрійської і нїмецької. Теперішні пляни Австрії і Нїмеччини супроти Польщі — після папи — є односторонні.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Й. Ц., Клівленд, О. — Надсилане всяких витинків про українську справу є дуже пожадане. Їх, коли не використаєть ся зараз, то в кождім разі заховаєть ся, аби пізнїйше можна було здати собі справу, як Американцї відносили ся до українського руху.

С. Б., Ню Йорк, Н. Й. — Ваша допись не буде поміщена

Дописи.

З BERWICK, PA.

Аматорське представлене.

Вечер дня 19. серпня б. р. стаpанєм відділу „Провидіня“, а уприємнений нашими аматорами відограном красної штуки п. з. „Страйк“, лишив в українських серцях і памяти найсолодші вражіня.

Однак се не новина, бо наші завзяті поступовці вже три представленя відограли сего лїта і то зовсїм поправно. Видко, що людям проясняють ся в голові; пізнали, що крім хлїба і води треба інтересувати ся живою участию в національних сходинах.

А що люди сподївали ся і оцінили, яка квестія буде розвязана перед ними, то вже о 7-мій годинї народу набило ся повна галя і кождий нетерпеливо жде початку. Нараз о 8-мій годинї підносить ся куртина і коли відсьпівано „Щасть нам Боже“, то кождому серце здригнуло ся і сльози радости потекли з очий.

Тут висказую всїм амторам признанє за їх спосібність і любов до сцени, бо всї працювали з цїлою силою, а нездарного межи ними не було.

Притім гідна похвали і ся обставина, що публика заховала ся спокійно, а через те наші труди не пійшли на марне.

Між поодинокими дїями були відповідні павзи, яких дївчата ужили на співи і декламованя поезій Шевченка, Руданського і инших.

Не можу тут розводити ся про діяльність кождого аматора, бо було їх споре число, і на се треба би спеціяльного числа часописи.

Початково представили красний вид два побратими, що розсїли ся були за столом. Один з них, автор сеї дописи, грав ролю окомана, а другий, Іван Роль, грав ролю реєнта. Сидять сї польські прихильники та ведуть жалібну розмову на тему упавших старокраєвих дїдичівських матеріяльних і політичних справ. Оба, яко ґрафські лизуни, з болем серця сумуючи бесїдують, як то без слїду пропало польське значінє і панованє над хлопом. Нудьгують гірко польські зависимцї та мріють, як би то московського раю лизнути. Про себе я говорити не буду, але сей другий (Іван Роль) віддав свою трудну ролю тактовно, з чутєм серця і з повагою, бо в дїйсности змалював образ галицької ще незабутої події, за що чисельна маса нагородила його гучними оплесками.

Дальше до прикраси представленя в першій мірі без сумніву треба зачислити Івана Дубіля (в ролї жида), якого імя і дотеп є широко звісні. Надприродні мантички сего чудака, натуральний тип і мова, та найлїпші чувства представили нашій масї справдішного взірцевого жида. Він своєю появою заінтересував та розвеселив гостий і викликав між ними велику радість і вдоволенє.

Знов на признанє досконалости слушно заслугує Василь Павлюк (в ролї жандарма). Своєю поставою і яркими рухами він схарактеризував чудово галицького жандарма, а що його гра кождому гостеви подобала ся, то за те удостоїв ся признаня в формі оплесків.

А що вже до Петра Шестака, який грав ролю Івана пияка, жидівського попихача, то той привів слухачів до неймовірного сьміху і подиву. Викочуючи ся пяний на сцену з фляшкою в руках, він своїм пияцьким дотепом найбільше забавив слухачів, які над сьміхом не могли навіть запанувати, бо аматор вивязав ся зі своєї задачі сьвітло, як справдїшний актор.

Ролю академика віддав Петро Ґелетій влучно, понад всяке сподїванє. Його схарактеризованє, чуйний голос, популярна, повільна, рішуча і виобразована мова дорівнувала укінченому студентови. Словом, він міг би виступити в найбільшім театрі і задоволити найвибагливійшого видця.

Не меньше чудово грав ролю Василя Василь Варан. Публика нагородила його за се оплесками.

А вже що до женщин то панна Анна Худа надсподївано сьвітло відограла ролю Настунї, а панї Рузя Боберська ролю Катерини. Без сумніву, що так красно вивязати ся зі своїх задач потрафлять лиш артисти. Особливо гідні похвали їх сольові співи, бо мельодійні їх голоси будили і голубили всї душі, та зарили ся глибоко в серця слухачів. А як пишно виглядали вони з народних костюмах! Боже ласкавий! Не знаю, як кому, але мої думки сейчас полинули під зелений Бескид, та . де менї кувала зазуля, де моя душа і очи любували ся красою наших піль, де серце било ся на вид дружини. Здавало ся, що виджу свою стріху, діточки, тай любу жінку — той найвисший поваб житя, який понад себе цїню. Виділо ся, що голублю ся і лебеджу з тою, яка менї щастєм і сонцем. Тая хвиля піднесла мої очи до гори, що аж мало не вискочили з голови. Я зашлохав і гадкою помолив ся: „Боже, Боже! Позволь менї ще умити ся в галицькій росї, а як нї, то хоч умерти на рідній земличцї!“

Отже, як сказано, ті дві женщини так гарно представили всьо, що лиш найдорозше чуйному серцю, що аж радісний плач тиснув ся з груди і роса текла з очий. Такий вид то справдішний рай, по якім уже і вмирати не жаль. Ой, Господи! Коби ще хоч раз в житю довело ся таку принаду побачити!

За всї ті чуда і поваби в нашім представленю головна подяка і признанє належить ся нашому дякови, Ф. Мотичакови, бо він з великим пожертвованєм працював енерґічно коло сеї штуки, яка, хоч тяжка до виконаня, випала так знаменито, що навіть кацапські „шкіри“ не мають що критикувати. Во треба запримітити і ту квестію, що не бракло тут також і ворожого успособленя тих збаламучених вітрогонів, спасителів нашого Підкарпатя.

Зійшло ся споре число тих хорих на голови гробарів нашої справи, що гнилию своїх язиків хочуть цїлий сьвіт заразити. Прийшли з цїкавости, а радше домолити ся невдачі нашої драми, позискати нагоду на кириню. Вони тут не хочуть спати. Менї самому нераз доводило ся мати з ними розмовну перепалку. Кацапи хочуть мене поконати сьвітовими поглядами. Але я не заяць. Я так популярно беру ся з ними до дїла, що побіда все моя. Заморочені півголовки думають, що як вони змикитяли дорогу, то і мене поведуть блудом! Але я виведу на денне сьвітло безпідставність їх понятя такими словами, на які сам Бог з неба може сказати „Амінь“.

Н. Михайлишин.

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

24.

Конвенція є найвисшим законодатним тілом орґанізації, де кождий делеґат має повне право висказати свої думки і тим причинити ся до поліпшеня орґанізації. Заки шан. делеґати поїдуть на конвенцію, вони повинні роздумати і застановити ся, над чим будуть радити.

Ми знаємо, що наша орґанізація пережила в останних часах найбільшу крізу. Ворогів було повно, а властиво ріжні панки без вітчини нападали безпідставно на У. Н. Союз, хотячи змести його з лиця землї. А вже найбільше потерпіли головні урядники, бо на їх адреси сипали ся ріжні пашквілї. Вороги представляли їх дуже підлими способами в як найтемнійшім сьвітлї, щоби тим змусити їх до резиґнації і тим спричинити упадок нашої орґанізації. Але правда все була горою. Головні урядники стояли непохитно на своїх становищах і за се їм належить ся повне признанє і похвала. Вони не хотіли відбивати ворожих ударів на сторінках „Свободи", бо вважали орґан У. Н. Союза не для особистої полєміки, а для народних справ.

І так кождий член, кождий делеґат повинен стояти на своїм становищи, не слухати ворогів, а працювати для добра орґанізації, бо наша орґанізація є правдивою українською народною інституцією. Вона в кождій народній роботі несла поміч, була почином до всього, що тичило ся національної української справи, одним словом: вона все тримає високо прапор України.

А тепер кілька проєктів:

1. Щоби наш У. Н. Союз не належав до жадної політичної орґанізації, як Федерації або Української Ради, бо тим робить ся велику шкоду до орґанізованя членів.

2. Щоби вибрати головного орґанізатора, котрий мав би задачу їздити по плейсах, орґанізувати відділи, скликати віча та робити порядок і згоду межи спорячими урядниками підвладних відділів. За се він мав би побирати по 10 центів від члена. Очевидно він повинен бути добрим бесідником.

3. Щоби головних урядників вибирали всі члени, а не, як дотепер, лише делеґати. Щоби бальоти перед конвенцією були висилані до всіх відділів.

4. Щоби У. Н. Союз вислав 1.000 долярів яко фонд на поміч Україні до Києва — чи то з яких фондів головної каси чи безпосередно від членів, котрі на ту ціль жертвували би по кілька центів. Я думаю, що такої жертви ніхто би не відмовив, а тим дало би ся велику поміч Україні в так важній хвилї.

5. З огляду на теперішну дорожню головні урядники мали би брати половину дієти і подорож.

6. Щоби дїти приймати до Молодечого Союза від одного року житя, бо так роблять анґлїйські асекурації. Тут не повинно ся вважати на те, чи батько, зглядно матір дитини є членом У. Н. Союза, чи ні.

7. Кошти делеґатів безуслівно мають ся оплатити з головної каси.

8. „Просьвітну Комісію" знести з причини теперішної дорожні паперу і приборів друкарських, а сі гроші, що йшли на „Просьвітну Комісію", дати на орґан У. Н. Союза. Через те побільшить ся фонд і буде можна випускати „Свободу" яко денник.

9. Щоби конвенція відбувала ся що три роки в містї Ню Йорку з тої причини, що більшість відділів є довкола Ню Йорку.

10. Щоби на кождій конвенції вибирати нових головних урядників, бо тим дасть ся нагоду виробляти талант сьвідомих людий, а з того скористає орґанізація, котра буде мати більше число людий, здібних до умової праці.

11. В „Свободі" щоби не були поміщувані відповіди дописувателям п. з. „Переписка Редакції", де читаємо нераз: „Ваш вірш замало скомпонований і цілий зміст не відповідає темі", або „Допись Ваша не має найменьшої вартости і повандрувала до коша". Тим виставляєть ся дописувателя на сьміх і тратить ся симпатика, а навіть і члена. Лучше в тій справі написати до дотичного чоловіка кореспондентку і сказати йому те, що вважаєть ся за потрібне.

Василь Гасій, делеґат 245 відділу У. Н. Союза.

ПОДЯКА.

Отсим складаю щиру подяку Хвальному Урядови У. Н. Союза за ухвалене і прислане для мене 50 долярів запомоги з фонду убогих У. Н. Союза. Нехай жиє У. Н. Союз і нехай зростає в сотки тисяч членів! З поважанєм, — Петро Міськів, член від. 233 У. Н. Союза.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся в неділю, 23. вересня с. р., зараз по Службі Божій, в гали церковній на долї. Просить ся всїх членів, аби явили ся на мітінґу і свої належитости вирівнали. Кождий член, котрий не приходить що місяця на мітінґ, так як статут У. Н. Союза приписує, повинен явити ся хоч на квартальний мітінґ, і ще дотого повинен привести свого товариша, або знакомого, котрий ще не стоїть до сего часу в жадній орґанізації, і показати йому дорогу, котра є найлїпша для нас всїх чорноробів тут в Америцї, а та дорога є У. Н. Союз. — І. М. Василиків, предс.; В. Ґорийовський, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 292, повідомляє всїх своїх членів, що мітінґ відбудеть ся в неділю, 23. вересня б. р., в гали парохіяльній при Сікот евені. Всї члени обовязані прийти, а ті, що довгують, мають вирівнати свої залеглости. — І. Філяс, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 22, повідомляє всїх своїх членів, що трикваргальний мітінґ відбудеть ся в суботу, 22. вересня, точно о годинї 7.30 вечером, в гали під ч. 83 Норт 7-ма улиця. Прошу всїх членів явити ся, бо є важні справи до полагодженя. Довгуючі члени мають виповнити свій довг, бо в противнім разї будуть суспендовані. Неявившнй ся член заплатить кару після статута. — М. Баглай, секр.

САВТ БЕТЛЕГЕМ, ПА. Бр. св. Димитрія, від. 288, взиває всїх своїх членів, аби кождий явив ся в неділю, 23. вересня с. р., в Німецькій гали точно о годинї 7.30 рано. Кождий член має прибути, бо маємо відїхати до Алентавн, Па., на посьвячене церкви. Неявивший ся член заплатить кару після ухвали. — І. Семенина.

АЛЕНТАВН, ПА. Ґ ОКОЛИЦЯ!

В неділю, дня 23 вересня 1917 відбуде ся

ТОРЖЕСТВЕННЕ ПОСЬВЯЧЕНЄ НОВОЇ ГРЕКО-КАТ. ЦЕРКВИ в Алентавн, Па.

о годинї 10. перед полуднем.

На се торжество сердечно запрошуєть ся всїх греко-католиків з Алентавн і околиці.

Перед посьвяченем відбуде ся чотироднева місія. Першу проповідь місійну виголосить о. Вол. Держирука в середу о год. 7-ій вечер. Другу проповідь виголосить о. Зах. Орун в четвер о год. 7-ій вечер. Третю проповідь о. Денис Кульматицький в пятницю о год. 7-ій вечер. Четверту проповідь о. Мих. Кузів о год. 7-ій вечер. В неділю виголосить пяту проповідь і чин посьвяченя совершить о. Максим Кінаш.

На місію і на посьвячене запрошуєть ся найсердечнїйше Алентавн і околицю.

о. Ант. Лотович, парох.

110-11

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Тов. „Українська Бесїда" в Ню Йорку — устроює —

в суботу, дня 22. вересня 1917 в ARLINGTON HALL, 19-23 St. Marks Pl., New York City

ВЕЛИКІ ВЕЧЕРНИЦІ З ТАНЦЯМИ

переплітані продукціями мішаного хору. Буде також гарна вигравка.

Музика перворядна. 111-12

Вступ 25 цнт. з гетчеком.

Початок о годині 8-ій вечером.

ПОЗІР! ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Отсим подасть ся до відома, що річні загальні збори „Укр. Громади" відбудуть ся дня 23. ВЕРЕСНЯ, т. є. в неділю о годинї 2-ій пополудни в льокали 481 С. БРОД СТР. з слідуючим порядком:

1) Відчитане протоколів.
2) Справоздане фінансове.
3) Справоздане контрольної комісії.
4) Вписк нових членів.
5) Вибір нового уряду.
6) Дискусії. 111-12

Зі згляду що на річних зборах є дуже богато важних справ до обговореня, просить ся всїх щирих Українців і Українок конечно на ті збори численно прибути.

УРЯД „УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ":

Василь Гасій, предс.,
Іван Паславський, кас.,
Петро Реваґа, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Заходом Аматорського Кружка під назвою „Бандурист" відбуде ся дуже гарне і поучаюче представлене

„ЗАМРАЧЕНИЙ СЬВІТ"

образ драматичний з житя нашого народа в чотирох діях

в неділю, дня 23. вересня 1917 в гали церковній, 127 Парк ст., Ню Гейвен, Конн.

Початок точно о годині 6-ій вечер.

ЦІНИ МІСЦЬ: Крісла I-радні 50 цнт., II-радні 35 цнт.

Чистий дохід призначений на гр.-кат. церков в Ню Гейвен, Конн.

На се представлене запрошуєть ся всїх щирих Українців і Українок і инших з Ню Гейвен, Ансонії, Дерби, Бріджпорт і инших околиць. Тож приходіть численно, а напевно ніхто не пожалує як прийде, бо доволї забавитесь, розвеселитесь а посьмієтесь кілько самі схочете, бо „Хто веселий і співає, той і добре серце має".

111-12 КОМІТЕТ.

ПІТСБУРҐ, ПА.

Трета велика українська забава!

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

уладжують злуч. пітсбурські товариства в неділю, дня 23. вересня 1917 на Wild's фармі, в Hays, Pa.

Вступ для панів 50 ц., для пань 25 ц.

Чистий дохід на Український Народний Дім в Пітсбурґ, Па.

Дороговказ:—З Савт-Сайд брати Каррік кару на 10-ій ул., їхати нею аж до Чорч Аве., там висїсти і іти Чорч Евнею до нашого руского цвинтара, звідтам заберуть Вас автомобілї до місця забави. Також можна брати Карсон стр. кару, на 19-ій ул. пересїсти на Каррік кару якою доїдете до Чорч Аве. З Сего брати Каррік кару на 22 мостї. 111

Родимці! Приходіть громадно на сей пікнік. там є відповідна галя до танців, а комітет ручить що хто пустившись на пікнік не зблудить. Там віддихнете сьвіжим і приємним воздухом, та рівнож сповните свій патріотичний обовязок.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ ПОЗІР!

Заходом членів читальні „Просьвіти" ім. Адама Коцка з Мікізрокс, Па., як також за згодою Українців з Ембрідж, Па., і тамошного пароха, відограєсь одну з найкрасших українських штук Івана Тобилевича (Карпенко Карий)

„БЕЗТАЛАННА"

драма в 5-ох діях,

в суботу, дня 22. вересня с. р. в Українськім Народнім Домі в Ембрідж, Па.

Початок представленя точно о годині 7-ій вечер.

Родимці! Повисше наведене представлене вже відограли тісамі аматори в Мікізрокс дня 8-го с. м. яке випало надзвичайно. І тим самим ми віримо, що і Ви віджалуєте кілька годин часу, і прийдете розвеселити свою душу і побачити свої рідні чудові строї. Родимці! Не забувайте, що чистий дохід з представленя є призначений для наших земляків в старім краю у визвольній боротьбі за своє рідне, за Самостійну Україну!

111 КОМІТЕТ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСЬВІТИ, А ПРОСЬВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ҐРЕНД СТ., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

Іван Франко.

АБУ КАСИМОВІ КАПЦІ.

Арабська казка.

—o—

(Конець).

Останний удар на Абу Касима і його поєднане з капцями.

Вечеріло, сутеніло...
Чи було яке там діло
В Абу Касима, чи ні —
Щось весь день було так нудно,
Думать тоді, спати трудно,
Прочутя якісь скрутні...

То походить, то знов ляже,
То щось пише, то знов маже,
То чита сьвятий Коран,
Та слова перед очима
Скачуть, кров у виски грима,
Мов о стіни бє таран.

Прочувало серце лихо
Вилось і квилило тихо,
Мов голодне немовля,
Та холодний ум старечий
Невиразні тії речи
Дусить, цитька, придавля.

Та нараз — всесильний Боже! —
Що се все значити може?
Крик розляг ся наче грім.
Голосів страшна громада
Репетує: „Зрада! Зрада!
Тут він! Тут! Його се дім!"

Абу Касим тес чує —
Вже не мислить, не міркує,
Похолов увесь як труп.
Серце вже йому сказало:
„Знов на тебе лихо впало!"
І вже жде скажених куп.

А на дворі люд лютує,
Ломить двері, репетує:
„Де він? Дайте нам до рук
Сего Жида, водокрада!
Розтоптать його як гада!
Мало смерти! Мало мук!"

Абу Касим весь здрігнув ся,
З остовпіня враз прочнув ся,
Ледви дишучи піднявсь.
Сил остатних добуває,
Проти люду виступає,
І оттак до них озвавсь:

„Люди добрі, горожани!
Що се за таке погане
Діло мав я поповнить?"
Та юрба його запекла
Заглушила: „Згинь! До пекла
Йди чортам отак служить!"

І ручища вже тугенькі
Хап його мов у обценьки,
Вяжуть, крутять, аж хрустить.
Сотня голосів гукає:
„Зараз смерть тебе чекає!
Гріх живцем тебе пустить!"

„Люди добрі, — плаче Касим, —
Я-ж безсильний, я ваш вязень;
Бийте, вішайте мене!
Я вам вирватись не в силі, —
То скажіть, сусіди милі:
Що зробив я так страшне?"

„Що зробив? Огидну зраду!
Ти хотів весь люд Багдаду
Спрагою на смерть вморить!
Ти заткав нам водопровід,
Ти був бунту й шуму повід!
Признаєш, чи хочеш крить?"

„Признаватись? Боже правий!
Ти мій сьвідок, ти ласкавий,
Ти невинність не скривдиш!"
„Що, невинність?—люд скрегоче, —
Він вдавать невинність хоче!
Ось наш доказ! Поглядиж!"

Люд в тій хвили проступив ся,
Хлоп у хату протовпив ся
Мокрий, взяблий, ледви ліз;
Оберемком, у охапці
Абу Касимові капці
Він постогнуючи ніс.

Серед хати їх придвигав,
Гепнув, аж весь дім заплигав,
В батька, матір так і гне:
„Бий тебе суха ялиця!
Чиж не гріх то? Чи годить ся
Так морочити мене?

„Пане, тут гукають люди,
Що отсе ваш мебель буде?
Я не знаю. Та коли
В водопровід ви їх вергли,
Всему місту воду сперли, —
Гарний плід ви здобули.

„Знайте, наші люди штири
Мало смерти не пожили
В сперту лазячи діру;
Їм на ліки і всю плату
Ви дасте, коханий тату,
Бо я шкіру з вас зідру.

„Знайте, далі: щоб ті капці —
Кроть за ногу вашій бабці —
Із каналу там дістать,
Мусіли ми — на сумлїнє! —
Водопроводу склепіне
На три лікті руйнувать!

„Що за се вам добру плату
Подиктують з маґістрату —
Будьте певні, пане мій!
А тепер іще за працю,
Що приніс вам сюю цяцю,
Заплатіть мені як стій!"

Абу Касим слів тих слухав,
Наче чемерицю нюхав,
Далі скрикнув: „Божий суд!
Люди! На стіну не лізьте!
Забийте мене, повісьте
Без розмови зараз тут!

„Жить обридло! Надокучив
Сам собі я й вас намучив..
Видно Бог мене прокляв.
Най сповнить ся суд сим часом!"
Те сказавши, Абу Касим
Тяжко-важко заридав.

Втім народ заметушив ся,
У дві лаві розступив ся,
Аґа*) в хату увійшов,
А за ним грізнії мари:
Поліцейських штири пари
З криком: „В імя права! Гов!"

„В імя права! Всі тут разом!
Хто між вами Абу Касим?"
Абу Касим мовить: „Я."
„Маєш з нами без протесту
Йти до міського арешту. —
Воля власти, не моя."

Абу касим похилив ся, —
Вже не плакав, не молив ся,
Знав, що тут йому капут.
Там у міській буцеґарні
Дні йшли й ночи незуґарні,
А він ждав тай ждав на суд.

А тимчасом комісарі
То по штири, то по парі
В його домі так і шпить:
Урядують, оглядають,
Щось цінують, викладають,
Риють, норпають, гландять.

Довго поралисъ — та марно,
А вкінци списали гарно,
Що хотілось їм списать;
Абу Касима з арешту
Привели, аби всю решту
Присуду йому сказать.

„В імени царя і Бога!
Щоб був пострах і трівога
На зломисленних усіх,
Щоб всї проби зради й бунту
Вирвать з коренем до шнунту,
Завязать мов кицьку в міх —

„З огляду, що Абу Касим
Вперто, злобно раз за разом
Наш нарушував спокій,
Врешті стримав водопровід,
Тим до розруху дав повід,
Страту касі містовій —

„Ми, правителї народу,
За ті збитки, за ту шкоду
Ухвалили: у секвестр
Дім підсудного узяти,
Все що мав, сконфіскувати,
І вписати у реєстр.

„А що слідства урядові
Дібр движимих в його домі
Ніяківських не знайшли
Окрім капців кольосальних,
Що причиною фатальних
Всіх пригод його були —

„То ми з огляду й надії
На літа його старії
Ухвалили записать:
Щоб знав наших ласк exempla,
Без заплати такси й штемпля
Капці ті йому віддать.

„Присуд сей, то слово боже.
Винуватець вправді може
Жалуватись до царя, —
Та се будуть нам докори,
Знак зухвальства й непокори,
А за се не жди добра.

„Тож гляди, ти діду клятий!
Пробуй лиш рекурсувати,
Зараз у тюрму підеш.
А вже там тобі на пробу
Ми такого всиплем бобу,
Що й рішенця не діждеш."

Абу Касим аж здрігнув ся,
В три погибелі зігнув ся,
Руки к серцю приложив:
„Ай, панове! Золоті-сьте!
Все приймаю, хоч повісьте,
Бо на се я заслужив.

„А отсе, що в своїй ласці
Віддали мені ви капці —
Се глибоко чую я!
О, бо добру я тюрму мав,
В пості й холоді роздумав,
Що за скарб в них маю я.

„Бачте, був я зла катряга,
Безсердечний скупиндряга,
Від голодних дер я хліб,
Голих, бідних пер в болото,
Лиш у срібло та у злото
Душу всю свою загріб.

„Та Аллах благий та бистрий
Знать добра доглянув іскри
У душі моїй на дні;
Сими капцями мов міхом
Іскри ті роздув з успіхом
У могучії огні.

„Все моє добро дочасне,
Все, що я вважав за власне,
В тих огнях мов труск спалив,
Щоб хоч на старії літа
Вільно міг я в сьвіт гандїти,
Всіх любив, його хвалив.

„Капці, скарбе мій великий!
Вами-ж то нога Владики
В мою душу увійшла!
Вами Бог мене сліпого
Вивів з пітьми, із грузкого
Багновища злоби й зла!"

І до капців своїх бідних
Він припав немов до рідних,
Їх любовно цілував, —
Далі шнура розмотавши
І на плечі їх поклавши,
Добре знов їх привязав.

„Ось, панове, так від нині
Аж до смертної години
В місті буду я ходить —
Жебраком та богомільним,
Та від зла й покус всіх вільним,
Буду капці ті носить."

Се сказавши, поклонив ся
І помалу віддалив ся.
„Одурів" — рекли пани.
Серце трохи в них щеміло.
„Нуж халіф узнасть, в чім діло?"
З страхом думали вони.

Та вспокоїли ся живо.
Абу Касим став правдиво
Щирим, дійсним жебраком.
Улицями волочив ся,
Під мечетами*) молив ся,
Тричі в Мекку**) йшов пішком.

Довго він прожив ще в Бозі,
Вмер десь голий у берлозі,
З капцями його затим
По жебрацьки й поховали,
Споминали, величали —
Він турецьким став сьвятим.

---

*) Те що комісар поліції.

*) Мечет—магомеданська божниця.

**) Мекка—місто в Арабії, де знаходить ся давна національна сьвятиня Арабів, а потім і всього мусульманського сьвіта—Кааба (чорний камінь, що впав із неба). Хід до сего міста вважаєсть ся заслугою і спасенним ділом для кождого магомеданця і кождий обовязаний хоч раз в житю бути там.